

N:o 230.

Af herr J. Anderson i Tenhult, om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om underhandlingars förande med utrikes magter i syfte att få uppkommande tvister emellan nämnda magter och Sverige afgjorda genom skiljedomstol.

Den 21 sistlidne februari inlemnades till Norges storting en så lydande skrifvelse:

»Undertecknade tillåta sig härmed föreslå för stortinget att ingå med följande adress.

Till Konungen!

Stortinget ingår härmed i underdånighet till Eders Majestät med anmodan att begagna den Eders Majestät enligt grundlagens § 26 tillkommande myndighet att söka avsluta öfverenskommelser med främmande magter om afgörande medelst skiljedomstol af alla tvistigheter, som kunna uppstå mellan Norge och dessa magter.

I det inbördes förhållandet folken emellan börjar skiljedoms-tanken att vinna insteg. I mer än 50 fall hafva i vårt århundrade krig hindrats genom de tvistande parternas öfverenskommelse om stridsfrågans hänskjutande till skiljemäns dom, och man har intet exempel på, att någon af parterna sedan frångått ett dylikt aftal eller nekat efterkomma domen. Den vidare utvecklingen häraf är traktater om skiljedom i alla tvistigheter, som kunna uppstå. Heller icke denna tanke är främmande för det civiliserade Europa. Sålunda stiftades den 29:de och 30:de juni i fjor i Paris ett förbund mellan medlemmar af så godt som alla Europas nationalförsamlingar med det uttryckliga

ändamål att understödja hvarandra i sträfvandena för denna saks genomförande. Stortinget är öfvertygadt om, att tanken också eger tillslutning hos den öfvervägande delen af vårt folk. På samma sätt som för länge sedan lag och dom trädte i stället för näfrätten till att slita tvist man och man emellan, tränger sig i förhållandet folken emellan tanken om stridigheters afgörande genom skiljedom fram med oemotståndlig magt. Mer och mer står krig inför det allmänna medvetandet som en lemning af forntidens barbari och en förbannelse för mennisko-släktet. I synnerhet hos oss, som haft lyckan att i trefjerdedels århundrade lefva i ostörd fred, har öfvertygelsen härom genomträngt alla folklager.

Fullt förvissade om, att hvad stortinget anmodar Eders Majestät om skall vara till obetingad lycka för vårt folk, hänskjuter det till Eders Majestät att härutinnan taga erforderliga steg.

V. Ullmann. Paul Koht. V. A. Vexelsen. K. Moursund.
W. Konow. Sigurd Blekastad. N. Skaar. Peder Rinde.
Andreas Lavik. Nils Melhuus.»

Den 6 sistlidne mars blef detta förslag till adress af stortinget antaget med den öfverväldigande majoriteten af 89 röster mot 24.

Redan år 1887 undertecknade 233 medlemmar af engelska underhuset och 36 af öfverhuset en adress till presidenten i Nordamerikas Förenta Stater om hans medverkan till afslutande af en fortfarande skiljedomstraktat mellan nämnda stater och England. Bland undertecknarne syntes namnen *Gladstone, John Bright, Spurgeon, kardinal Manning, Newman Hall* och Londons lordmayor. En deputation af 12 engelska parlamentsmedlemmar aflemnade denna adress i Washington, hvarest såväl deputationen som adressen mycket välvilligt mottogos. Sherman, ordföranden i senatens utskott för utrikes ärendena, framlade ett betänkande, hvori senaten tillstyrktes lemna presidenten bemyndigande att antaga adressförslaget. Den af kongressens båda hus antagna s. k. »Sherman resolution» lyder sålunda:

»Att presidenten må, och härmed uppmanas han dertill, tid efter annan, så snart tillfälle erbjudes, inleda underhandlingar med hvarje styrelse, med hvilken Förenta Staterna hafva eller böra hafva diplomatiska förbindelser, i ändamål att alla stridigheter och oenigheter mellan tvenne styrelser, hvilka icke kunna biläggas på diplomatisk väg, måtte hänskjutas till skiljedomstol och på detta sätt fredligt biläggas.»

Den 21 april 1888 inlemnade herr Frédéric Passy och 14 andra deputerade i franska deputeradekammaren ett förslag om afslutande af skiljedomstraktater mellan Frankrike, England och Nordamerika.

Ett liknande förslag har i spanska riksdagen blifvit under senaste session väckt af senatoren och granden af Spanien Marcoartou.

Uti italienska parlamentet har nyligen bildats en komité för att behandla frågan om en parlamentarisk fredsförening.

Vid den andra parlamentariska kongressen, i Paris, i juni 1889, deltog 42 deputerade och 14 senatorer i de fattade besluten, af hvilka det första hade följande lydelse:

»Den interparlamentariska konferensens medlemmar anbefalla ånyo och inträngande alla civiliserade regeringar afslutning af traktater, hvarigenom de förpligta sig att medelst skiljedomstol afgöra alla stridigheter, som ibland dem kunna uppstå, dock utan att derigenom staternas sjelfständighet kränkes eller någon inblandning sker i deras inre författning.»

I den permanenta interparlamentariska komité, som vid samma tillfälle valdes, befinnas bland andre den ryktbare franske senatoren Jules Simon, den italienske deputeraden Ruggiero Bonghi (undervisningsminister 1874—1876), den nordamerikanske senatoren Sherman (finansminister 1877), den belgiske deputeraden Ch. Buls (borgmästare i Bruxelles).

Denna lilla historik visar åtminstone, att meningsströmningen för internationella skiljedomstolar är ganska stark äfven i lagstiftarnes led i de förnämsta kulturlanden.

På de af vårt broderlands representation godkända motiv, förstärkta af det varma intresse, vårt broderfolks lagstiftare uttalat för saken, och enär det svenska folket tvifvels utan, likaväl som Norges folk, hyser den innerliga önskan, att alla tvister med främmande magter, så vidt ske kan, fredligt biläggas, föreslår undertecknad, att Riksdagen måtte i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla,

att Kongl. Maj:t, med den magt, som § 11 i regeringsformen tillerkänner honom, ville söka uppgöra sådana öfverenskommelser med främmande magter, hvarigenom alla tvister, som emellan nämnda magter och Sverige kunna uppkomma, skola afgöras genom skiljedomstol.

Stockholm den 16 april 1890.

J. Anderson
från Tenhult.